

בלבביפדיה מחשבה	בלבביפדיה עבודת ה'
יתקיים אי"ה כל יום רבעי	יתקיים אי"ה כל יום חמישי
רח' קדמון 4	רח' הרב בלוי 33
חולון	ירושלים
20:30	20:30

צורת אדם
בנושא עפעפים
שיעור בקול הלשון
#42105203

בלבבי משכן אבנה

פרשת וישלח ♦ תשפ"ו ♦ #426

תוכן הגיליון

נקודה מתוך הפרשה	עמוד א'
לחיות את הפרשה	עמוד א'
סוגיות במחשבה	עמוד ב'
שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה	עמוד ד'
עץ חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה	עמוד ה'
עץ חיים עם מירושם על התורה ועל העבודה	עמוד ח'

נקודה מתוך הפרשה

נולד אלא בארץ כנען והוא בנימין, עכ"ל.
ויתר על כן כתב החזקוני (שם, כו), וז"ל, והרי בנימין לא
נולד בפדן ארם אלא ה"ק אשר ילד לו על פי התפלה
שנתפללה רחל בפדן ארם שאמרה יוסף ה' לי בן אחר,
עכ"ל. ובדקות בבחינת ט"ס יקראו וְאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם
מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע (ישעיהו סה, כד), הוה חשוב שבנימין
קיים, ודו"ק.

ובעומק נולדו דייקא בַּפְּדֵן אֲרָם, ופרש"י (בראשית כה,
כ), וז"ל, על שם ששני ארם היו ארם נהרים וארם צובה,
קורא אותו פדן, לשון (שמואל א יא, ז) צמד בקר, תרגום פדן
תורין, עכ"ל. והרי שמהות לידתם דייקא בַּפְּדֵן לשון
צמד, לשון חיבור. כי השבטים היו מחוברים זה לזה,
ושורש חיבור זה דייקא ברבקה, שנקראת כן מלשון
הכניסה 'לרבקה' ודשה, מקום צרוף הבהמות, כנודע.
עיין מלאכת שלמה (עירובין פ"ב מ"א), וז"ל, הפרות כשהן
קשורות זו בזו נקראות רבקה, עכ"ל. ועיין ערוך (ערך
רבק). ודייקא מכוח לידתם בַּפְּדֵן אֲרָם נאמר לשון ילד,
לשון יחיד. כי שם הם מחוברים וצמודים זה לזה ממש,
ונחשבים כאחד. ושם בַּפְּדֵן אֲרָם, נולדה וגדלה רבקה,
לשון חיבור כנ"ל.

וכתב בספר הנימוקים (לר' אליהו בחור, אות א), וז"ל, אפד
- שהאלף נוספת, ושרשו פֶּדֶן, עכ"ל. ואפוד, לשון פדן.
ושם נגלה צרוף כל השבטים, חרותין בשני אבני אפוד,
ודו"ק. וזהו שנולדו בַּפְּדֵן אֲרָם דייקא, ובאפוד ודאי הוה
בנימין, ודו"ק.

פֶּדֶן אֲרָם

בפרשתן כתיב (בראשית לה, כב) וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר,
ולאחר מכן מוזכרים שמות האימהות והבנים, ובפסוק כו
כתיב אֵלֶּה בְנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יָלַד לוֹ בַּפְּדֵן אֲרָם. מדוע כולל
הפסוק את כל בני יעקב למרות שכידוע בנימין נולד כבר
בארץ ישראל?

ביאור מורינו הרב שליט"א

כתיב (בראשית לה, כו) אֵלֶּה בְנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יָלַד לוֹ בַּפְּדֵן
אֲרָם. וכתב הרד"ק, וז"ל, יָלַד, דרך כלל לשון יחיד על
רבים, ואמר בַּפְּדֵן אֲרָם אף על פי שבנימין לא נולד
בפדן ארם, הלך אחר הרוב, עכ"ל. ובפשטות כוונתו,
ככל הש"ס, שהולכים אחר הרוב. אולם בדקות, כיוון
שקראם יָלַד - לשון יחיד, לכך ודאי שכאן הלך אחר
הרוב, כי כולם נחשבים כאחד, ודו"ק.

ודייקא כתיב (בראשית לה, כב) וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר
וגו', כל אחד נמנה לעצמו. ודייקא חזר וכללם כאחד,
אֲשֶׁר יָלַד לוֹ בַּפְּדֵן אֲרָם. וביאורו, כי כאשר גדלים כל
אחד ניכר לעצמו ונבדלים זה מזה, אולם בקטנותם
דומים זה לזה (כשם שכתוב על יעקב ועשיו). ומקור קטנותם
הוא בפדן ארם, ודייקא שם הוזכר לשון יחיד, והבן.
ובדקות, כאשר הם בעיבור אינם ניכרים כלל
בהיבדלותם, ושם שורש אחדותם. וכתב ר' אברהם בן
הרמב"ם (שם, כו), וז"ל, יתכן שכוונתו על מי שנולד שם
וגם על מי שנתעברה ממנו בפדן ארם אף על פי שלא

לחיות את הפרשה

וַיִּתֵּן יַעֲקֹב לְבִדּוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עֲמוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר (בראשית לב, כה)

יעקב, זהו כח רע חיצוני לאדם.
כמו כן בתוך האדם עצמו יש בו כוחות סותרים זה
לזה, והם הם שורש הפחד הפנימי שבאדם וחולשתו,
וכן יש בו לבוש רע בפנימיותו

למעשה:

על האדם לייחד לעצמו כמה רגעים שבהם הוא מדבק
רצונו רק לעשות את רצון קונו, ושם כל הסתירות אינם,
כי בפנימיות הנפש כל רצונו הוא לעשות רצון קונו, שם
הוא מקום השלום והמנוחה.

מלחמה במתנגדים וסותרים לאדם

אמרנו חז"ל, כל מה שבראו הקב"ה זה לעומת זה בראו,
רע לעומת טוב, טוב לעומת רע.

יעקב שהוא טוב, העומד לעומתו הוא עשו ושרו, הם
המתנגדים ליעקב. וכן הוא אצל כל אדם, יש בו טוב,
וכנגדו עומד רע המתנגד לו ונלחם עמו בפנים שונות
ובזמנים שונים.

אולם עיקר הזמן שנלחמים עם האדם הוא בזמן
החשוך ביותר, חשך גמור, והוא זמן קודם עלות השחר.
ולכך דייקא בזמן חשוך זה בא שרו של עשו להלחם עם

בראשית לב, כה-כו

וַיִּתֵּן יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עָלוֹת הַשָּׁחַר וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ וַתַּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאָבֶקוֹ עִמּוֹ.

ואמרו (חולין, צא, ע"א) דאמר ר' יהושע בן לוי, מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, כתיב הכא בהאבקו עמו, וכתיב התם (נחום, א, ג) וענן אבק רגלו. ובזוה"ק (וישלה, קע, ע"א) אמרו, והוא מלאך שרו של עשו היה ואיהו סמאל, בגין כך דינו הוא שיעלה אבק ברגליו עד כסא הכבוד, שהוא מקום המשפט.

אולם יעין ברוקח (סידור התפלה, זכרונות) שהאבות היו כאפר, וכו', ויעקב שנאבק עם שר אש, דכתיב בהאבקו עמו, כמו אבק, עכ"ל. ולפ"ז זהו אפר. וזהו דלא כזוה"ק הנ"ל, ששם מבואר שהיה אבק ולא אפר, עיי"ש ההבדל בין אבק לאפר. ולשיטתו זה עלה דוקא לכסא הכבוד, שהוא במדרגת אש. ומעין כך אמרו (תנחומא, כי תשא, ט) לקח (הקב"ה) כמין מטבע של אש מתחת כסא הכבוד והראהו למשה. ובילק"ש (שה"ש, תתקצג) אמרו רשפיה רשפי אש - לעת"ל זיון של ישראל יוצא באש של כסא הכבוד. ובספ"י (פ"א) אמרו, ארבע, אש ממים, חקק וחצב בה כסא הכבוד. ועוד לשונות בחז"ל המורים על יחס האש לכסא הכבוד.

ומהלך נוסף מדוע עלה לכסא הכבוד, מבואר במהר"ל (נתיבות עולם, פ"א) וז"ל, היה מגיע עד כסא הכבוד, לפי ששניהם מגיע כחם עד כסא הכבוד, כי המלאכים סובבים כסא כבודו ית', ויעקב צורתו חקוקה בכסא הכבוד, והיה כח שניהם מגיע עד כסא הכבוד, עכ"ל. ועין עוד בדבריו בחידושי אגדות על אתר בחולין

וז"ל, כי צורתו המופשטת, לא צורתו המוטבעת, רק צורתו המופשטת חקוקה בכסא הכבוד, ר"ל דבוקה עם הכסא, עכ"ל. והבן ש"צורתו המופשטת" היא בחינת אבק, ודו"ק.

ומהלך נוסף נתבאר בבן יהוידע על אתר וז"ל, ידוע שעולם הבריאה הוא נקרא כסא הכבוד, וידוע ששם היא תכלית שליטת ואחיזת הקליפות ולמעלה מזה (אצילות) כתיב לא יגורך רע, והנה יעקב אבינו ע"ה רדף את איובו בכחו הקדוש עד מקום תכלית אחיזתו, ונצחו, עכ"ל. ועיי"ש שאבק של סט"א בחינת ק"ב חרובין. ועיין משכיל לדוד (שמות, ט, ח) סוד ק"ב חרובין, עיי"ש. ועיין רמ"ז על הזוה"ק על אתר.

ומהלך נוסף מצינו בצינוני (וישלה) וז"ל, שעלו אפר אבק רגליהם עד כסא הכבוד, הכוונה בזה, כי רגל הוא מושאל לסיבה, הה"ד ויברך ה' אותך לרגלי, ועמדו רגליו ביום ההוא. ואבק הוא דבר המתילד מן העדר בהניע אתו, ועד כסא הכבוד, רומז להניע עניינם עד "אל העיקר", עכ"ל. עיי"ש.

ועיין קהלת יעקב (ערך אבק) שהעלו ניצוצות שנפלו (רפ"ח) לשורשם בכסא הכבוד. ועיין של"ה הק' (פרשת וישלח).

בראשית לו, א

וַהֲיִדִים יְדֵי עֶשָׂו, אָדָם

כתיב (בראשית לו, א) עֶשָׂו הוּא אָדָם*. וכאשר אדם יצא למלחמה עם ישראל הוא יוצא בַּעֲם כְּבֹד וּבִגְדֵי חֲזָקָה (במדבר כ, כ), וזאת משום כפרש"י (שם), וז"ל, בהבטחת זקננו וְהַיִּדִים יְדֵי עֶשָׂו (בראשית כז, כב), עכ"ל. והבטחת יצחק אביו - וְהַיִּדִים יְדֵי עֶשָׂו, פירושו, שכל הווייתו היא מלחמה, ולכן הוא נקרא אדום, ע"ש שפיכות דמים.

עשו נטל עצה מיעקב כיצד להילחם

ועשו נטל עצה מיעקב כיצד להילחם, כמ"ש בדעת זקנים (בראשית כה, ל), וז"ל, כִּי עָנָי אָנֹכִי. שאותו היום הרג (עשו את) נמרוד שנלחם עמו, כי כאשר התחיל עשו לצוד בשדה מצאו נמרוד שהיה גבור ציד ואמר לו שאין שום אדם רשאי לצוד בשדות אלא הוא, ולקחו יום מלחמה ובא עשו ונטל עצה מיעקב ואמר לו, כל זמן שיהיה נמרוד לבוש בגדיו החמודות לא תוכל לו, אך תאמר לו שיפשיטם אז תוכל לו, וכן עשה והרג נמרוד, עכ"ל. ודייקא נטל עשו עצה מיעקב כיצד להילחם עם נמרוד ולנצחו, כי את כח המלחמה נתן יעקב לעשו, כמ"ש (בראשית כה, לד) וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֶשָׂו לָחֶם וְגו', ולחם מלשון מלחמה, ונתבאר בהרחבה במ"א. ולכך בכח זרעו של יעקב להילחם עם עשו ולנצחו.

יוסף שטנו של עשו וזרעו

ויוסף שטנו של עשו ונלחם עמו, וכן עם זרעו, כמ"ש הרמב"ן (בראשית מט, לא), וז"ל, וזה טעם וַיַּעַל עִמּוֹ גַם רֶכֶב גַּם פָּרָשִׁים (להלן נ ט). כאשר הלכו לקבור את יעקב בארץ ישראל, כי ידע זדון עשו ובניו. וכן היה מעשה, כי מצינו בספר דברי הימים ליוסף בן גוריון (הוא ספר יוסיפון) וזולתו מספרי הקדמוניות, כי בא צפו בן אליפז בן עשו ועשה עמהם קטטה על זה עד שערכו מלחמה ותגבר יד יוסף ותפשו עם מבחר גדודיו והביאום למצרים ועמד שם בתפיסה כל ימי יוסף וכו', עיי"ש כל השתלשלות הדברים. וכן יוסף שהוא בחינת שלום הוא כנגדו של עשו, כמ"ש חומת אנך (ויקהל, אות א), וז"ל, אמרו רז"ל יוסף שטנו של עשו כי יוסף בחינת יסוד שהוא שלום ולכך מבטל עשו גימטרייה שלום, תמורת שלום מלחמה, עכ"ל.

^א עיין פסיקתא זוטרתא (בראשית לו, א), וז"ל, ואלה תולדות. עשו הוא אדום. הוא אדום, וארצו אדומה, וגבוריו אדומים, עכ"ל.

^ב פנים יפות (במדבר כ, כ), וז"ל, וביד חזקה. פירש"י בהבטחת זקנינו והידיים ידי עשו, נראה דלא מפרש כפשוטו שהיו בטוחים בחזקתם ובגבורתם שילחמו עם ישראל, דהא מפורש בפרשת דברים (ב, ד) שאמר שם אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשו וייראו מכם, הרי שהיה להם יראה הבני עשו מבני ישראל, אלא ע"כ דקאי על הבטחות ידיים ידי עשו, וכיון שאמר ג"כ הקול קול יעקב היו יראים שמא יגבר קולו של יעקב, עכ"ל.

^ג עיין: במבט הפנימי (בלעם - מלחמה בפה, המן, לחם מן השמים. מאכל אנשי מלחמה. ובית הלחמי) להרחבה.

^ד פסיקתא זוטרתא (בראשית ל, כה), וז"ל, ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף. כיון שנולד יוסף, נולד שטנו של עשו הרשע, מיד בטח ברחמי שדי ונתן בלבו לצאת, דא"ר פינחס בש"ר נחמן, מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל, הה"ד וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אִשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּהּ וּבֵית עֶשָׂו לְקֵשׁ וְדִלְקוֹן בְּהֶם וַיִּנְאָכְלוּם (עובדיה א, יח), ואומר אם לא יִסְתָּבִימוּ צְעִירֵי הַצֹּאן (ירמיה מט כ), עכ"ל.

^ה ע"ע שפתי כהן (בראשית לב, יב), וז"ל, ושניהם יוסף ובנימין נקראים שלום מושל על עשו, עכ"ל. מגלה עמקות (מקץ), שם משמואל (וישב תרעה ד"ה ונראה דהנה),

שלכך נתכנו הז' מלכים בתורה במלכי אדום, שאח"כ נפרדו מהם הקליפות, שהם י"א אלופי עשו הוא אדום, עכ"ל. וכתב שם בפירוש יוסף דעת (עט ע"ב) וז"ל, הלא תראה לא הוזכרו בתורה הז' מלכים אלא בשם מלכי אדום, שלכך סמך אחריהם י"א אלופים שהם י"א ארורים שבפרשת כי תבא, עכ"ל. וכתב בספר הליקוטים (דברים סי' א) י"א יום והם דרך הר שעיר בסוד מלכי אדום והם סוד י"א יריעות עזים, עכ"ל. וכתב באדם ישר (מרכבת יחזקאל ד"ה ובוה תדע), וז"ל, ואלו הם שיורי המלכים דמיתו שלא נבררו עדיין, ונקראים י"א סימני הקטורת, עכ"ל. וכתב בספר שערי ר"ע, וז"ל, ומה שבקדושה מצאנו י' ספירות, בטומאה הן י"א, כי מלבד העשר מדרגות נמנה בנפרד הניצוץ דקדושה המחיה אותן, ונעשה י"א בסוד כל המוסיף גורע, כי בסט"א ניצוץ זה אינו נכלל עמהם ח"ו, והיינו טעמא די"א אלופי עשו, י"א ארורים בפרשת כי תבא, י"א יריעות עזים שהיו מכסים לאוהל, י"א סממני קטורת, י"א מראות נגעים, י"א יום שבין נדה לנדה, י"א מעלות שהיו בהר העברים מול בית פעור שפסען משה בפסיעה אחת, אשר לכן פעור בגימטריא משה ועוד י"א נוספים וכו' וכו', עכ"ל.

עכ"ל. וכתב בעץ חיים (ש"א ענף ג, יג ע"א), וז"ל, ז' מלכי אדום, והם הנקרא עולם הנקודים (עולם הנפרדות), עכ"ל, וכתב בשער המצוות (עקב, דף מא ע"א) וז"ל, מלכי אדום הנקראים מאנין תבירין.

וכתב בשער הכוונות (דרושי תפלת השחר דרוש ג, דף יג ע"ד) וז"ל, כבר הודעתך כי כל הנשמות של בני אדם הם ממה שנתברר מן ז' מלכי אדום דמיתו, וזה סוד אומרים ז"ל (שבת יד ד) 'כל ישראל בני מלכים הם' (והיינו שנבררו מן 'מלכי אדום'), עכ"ל. וכתב עוד (שם דרושי העמידה דרוש ה, דף לה ע"ד), וז"ל, כי כל העולם הוא מבחינת הברורין של ז' מלכי אדום שמתו, ואח"כ אתבסמו, עכ"ל.

וכתב עוד (שם דרושי הקדיש דרוש א כוונת הקדיש עצמו), וז"ל, כל הקליפות יצאו מן הברורים דז' מלכי אדום, עכ"ל. וכתב בשער מאמרי רשב"י (פירוש על ספר התיקונים, בתיקון סט בדף קג ע"א), וז"ל, שבעת מלכי אדום שמתו בארץ אדום כולם נשארו למטה כנודע, ושם הובררו ובהיותם שם הם רוחניות של הקליפות. וכתב בשער רוח הקודש (יחוד ט דף לד ע"א), וז"ל, כי מציאות שרש עשו הוא הקליפות והסיגים שנפרדו מסיגי ז' מלכים, ומזלו הוא ס"מ (סמא"ל) ראש השטנים,

ועוד כתב (וישלה, אות ה), וז"ל, דעשו גימטריא שלום, כי היא להפך כמ"ש תמורת מלחמה שלום, עכ"ל.

בחינת שלום בעשו

אולם יש גם בעשו עצמו בחינת שלום, כמ"ש הרא"ש (בראשית כז, כב), וז"ל, עשו בגימטריה שלום שאלמלא כך אין כל בריה יכולה לעמוד לפניו, עכ"ל. וכתב של"ה (פרשת שופטים תורה אור), וז"ל, אמנם 'עשו' אף שבגימטריה 'שלום', יתהפך לקנאה שנאה, עכ"ל. וכמ"ש במעיל צדק (על ע"ח שער מט, פ"ח ד"ה כי הטוב), ש"ב פעמים עשו גימטריה תשנא, וב"פ יעקב מלא וא'ו, גימטריה שלום, עיי"ש.

בראשית לו לא

וְאֵלֶּה הַמִּלְכִּים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדָוִם לִפְנֵי מֶלֶךְ-מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

וכתב באפיקי ים (להגר"י חבר, נדרים לב ע"ב ד"ה ואמר רמי בר אבא), וז"ל, שיעקב הוא סטרא דקדושה, ועשו סט"א, זה מסוד התוהו מלכי אדום, וזה מסטרא דעולם התיקון, וכמו שמצינו ביעקב ועשו, שעשו הוא הבכור ויש לו שליטה וקדימת זמן במלוכה על יעקב שהוא הקטן ממנו,

ועוד רבותינו כתבו כן.

¹ וכן כתב פענח רזא (תולדות), וז"ל, ויקראו שמו עשו מן השמים כי עשו בגימט' שלום ולולא שמו שלום לא הי' מניח שום אדם בשלום, עכ"ל. וע"ע בעל הטורים (במדבר ו, כו), וז"ל, שלום. בגימטריא עשו. הוי מקדים שלום לכל אדם ואפילו בשלום גוי, עכ"ל. ועין מעיל קודש (על ע"ח שער מט, פ"ח ד"ה כי הטוב).

1 בלבבי משכן אבנה	2 בלבביפדיה 'מחשבה/עבודת ה	3 ארבעת היסודות		קול הלשון 12 « 4 » 2 605-313-6660 ♦ 073.295.1245	
4 "סדרת" דע את	5 התבודדות	6 תפילה	7 ספרי קודש	8 דרשות	9 פרשת השבוע
10 מועדי השנה	11 תורה, גמרא, שו"ע	12 אוצר אותיות	13 צורת אדם	14 ליקוט צורת אדם ועבודתו	15 עבודת הנפש לפי עשר הספירות

סימן יט' - סעיף ב': עשה טלית (ציצית) לצורך תכריכין אע"פ שלובשו בחייו פטור

אולם נתבאר לעיל שאם אין דרך לצאת עמו לשוק פטור, והטעם כי אינו חסרון בבגד להג"ל, אלא חסרון בצורת הלבשה, והבן.

הלכה פסוקה - סעיף ב'

טלית המיועדת לתכריכין, אם לובשו יטיל בה ציצית ולא יברך

פירוש על דרך הסוד - סעיף ב'

השורש שנותנים טלית על המת לכסותו, כח צחמת ליעקב (מערכת עץ חיים, אות ל, אות מז) וז"ל, לצושין של האדם צעוה"ב, הם הציצית והתפילין (עיין במערכת העי"ן, אות קי"ט). א"ה, נ"ל דזה טעם מנהג עי"ק ירושלים חוצצ"א, שנוהגים להניח טלית על המת כשמוליכים לקבורו (והיינו שזהו רמזו ללבושים שיהיה לו לעולם העליון). ויש לי טעם אחר ואכמ"ל, והענין בקיבור הוא, דנודע שהטלית הוא צחינת אור מקיף, ונודע שאור מקיף דוחה את הקליפות, א"כ זהו הטעם, לגרש מהמת הקליפות, ודו"ק, עכ"ל.

והטעם הפשוט, כי מת פטור מכל התורה כולה, כמ"ס (ילק"ש, תהלים, פת, רמז תתלט) צמחים חפשי, א"ר יוחנן, כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות, והיינו דקאמר דוד לא המתים יהללו יה. אולם מצינו מקור שפטור דייקא ממצוות ציצית, שכתבו בעלי התוס' (במדבר, טו, לב) וז"ל, ולמה נסמכה פרשת ציצית לפרשת מקושש, לומר לך, כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות, עכ"ל. והרי שמת פטור צע"ס מן הציצית צפרט, ומכלל המצוות בכלל.

וכתב רש"י (צראשית, ט, כג) וז"ל, ויקח שם ויפת - אין כתיב כאן ויקחו אלא ויקח, לימד על שם שנתאמץ יותר מיפת, לכן זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקצורה לבניו, שנאמר (יחזקאל, לו) אתן לגוג מקום שם קצר, עכ"ל. והקשו הראשונים על אחר (ריצ"א, פענח רזא, מושב זקנים, ועוד) דאמרו (סוטה, יז, ע"א) שזכות שאמר אברהם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לתפילין וציצית. ונראה שיש צממות ציצית שני חלקים, הטלית והציצית, וזכות שם שלקח טלית בלא ציצית זכו לטלית שיש צה ציצית, אולם עיקר הזכות הוא הטלית, וזכות אברהם זכו לציצית עצמו, זכות "מחוט", והבן. ועיין מורחבי (שם) שחילק צין לצן לתכלת.

וצעומק נראה, שיפת זכה "רק" לטלית של קצורה, אולם "שם" זכה גם לטלית של חי שיש צה ציצית, אולם כלול בו זכותו של יפת, ולכן קוצרים המת צטלית, ודו"ק. והיינו שזכה לטלית של ציצית, וזכה לטלית שמכסין המת, וזכה אף לקצורה, והבן.

ונראה סברא נוספת שקוצרים את הזכר צטלית, כי מצוות ציצית מגינה מן העריות, כמ"ס (מנחות, מד, ע"א) צמעשה של הוא ששכר זונה ומצוות ציצית הצילתו. ומנהג ירושלים שצנים לא מלוים את אביהם מפני שח"ו פגם צאות צרית קודש וטיפות אלו רודפים אחריו שהם צניו, ולכן גוזרים שכלל כל צניו לא ילוהו, כנודע. ושמירה לזה הוא טלית, וצפרט טלית שיש צה ציצית.

בירור הלכה - סעיף ב'

וכתב הב"י, וז"ל, וכתוב בנמוק"י, ואע"פ שלובש אותה לפעמים בחייו, כיון שאין עיקר עשייתה לאיכסויי מחיים, הוי ליה כ"כסות לילה" שפטורה אפילו ביום, עד כאן (לשון הנמוק"י). ואפילו להרמב"ם שמתחייב ציצית לכל כסות לילה שלובש ביום ואע"פ שהוא מיוחד ללילה, שאני הכא דכיון דכתיב על ארבע כנפות כסותך, משמע דוקא כסות המיוחד לאדם חי, יצא זה שאינו מיוחד לכסות אדם חי, דהוי ליה כאילו "אינו כסות כלל", ופטור, עכ"ל הב"י. ועיין לבוש שאין עיקר החילוק בין חי למת, אלא בין חייב במצוות לפטור, ומת פטור וחי חייב. ועיין כף החיים בנידון לגבי כסות אשה שלובש איש, ולהג"ל אשה חייבת במצוות, אולם לא במצוות ציצית, ודו"ק.

והקשה המג"א (ס"ק ב) וז"ל, וקשה דבגמרא (מנחות, מא, ע"א) אמרינן, דשמואל סבר ציצית חובת טלית הוא, ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו, פירוש לתכריכיו, שפטורה, מאי טעמא, "אשר תכסה בה" אמר רחמנא, והאי לאו לכסויי עבידא. ולהרב ב"י הול"ל "כסותך" אמר רחמנא, והוי פטור אף למ"ד חובת גברא הוא, עכ"ל.

ונראה ליישב דעת הב"י, שס"ל שלשמואל שחייב כלי קופסא, והוא חובת טלית, היינו שיסוד החיוב כסות שיש לו בביתו, ובשורש החיוב לולי ילפותא, זה היה כולל אפילו טלית שמכסים בה כלים, כי אינו תלוי בחיוב לבישת גברא כלל, אלא שחידשה תורה "אשר תכסה בה" אמר רחמנא, והיינו שאינו גדר מהות יסוד החיוב, אלא תנאי בחיוב, שאם אינו מכסה בה פטורה. אולם לשיטת רב שס"ל ציצית חובת גברא, יחסוד החיוב שימוש הגברא בו, וכל שאינו משתמש בו חסר כל שורש החיוב, ודו"ק. ונתחדש בפסוק "כסותך" לשיטת רב, שאף אם מכסה בה "לפעמים", כיון שעיקרו אינו ללבוש אדם אינו נקרא "כסותך", ונחשב כאילו אינו כסות אדם כלל אף שלפעמים משתמש בה, והבן. ועיין מלבי"ם (ארצות החיים, המאיר לארץ, אות ו).

אולם המג"א חלק על הב"י הנ"ל, וכתב שם וז"ל, לכן נראה לי, דדוקא אליבא דמאן דאמר כלי קופסא חייבים בציצית אפילו אינו לובשה, על זה קאמר בגמרא דאם עשויה לתכריכין ואינו לובשה בחייו פטור, מ"ט אשר תכסה בה וכו', אבל למאן דאמר חובת גברא הוא, דהיינו כשלובשה, א"כ אפילו עשוין לתכריכין, אם לובשה (לפעמים) בחייו חייב, דעל כל פנים לובשה, וכן דעת הרמב"ם שהשמיט הא דאמרינן בתכריכין שפטור (דממה נפשך, אי אינה לובשה, לדידן דק"ל חובת גברא בלאו הכי פטור אפילו עשוי לחי, ואי לבשה, אפילו עשוי למת חייב - מחצית השקל), ומיהו אפשר (צ"ב מדוע רק אפשר) דלהרא"ש שס"ל דכסות לילה פטורה אפילו ביום, א"כ תכריכין פטורים אפילו לובשן בחייו, עכ"ל.

ועומק דעת המג"א, דלא כהב"י, וס"ל שחובת גברא, היינו חובה אם לובשו, ואין דנים כלל על מהות הבגד עבור מה עשוי לחי או למת, כי שורש החיוב הוא הגברא הלובש, ודו"ק היטב. משא"כ הב"י ס"ל שהוא חובת מנא כשהגברא לובשו, ודו"ק.

שער הארת המוחין ז"ו פרק ב'

והגבורות המחברים בקו האמצעי. לפי זה עשו שהוא בקו שמאל יש בו ב' דינים, יש בו דין שמאל בבחינת הקוים מצד שהוא בן של יצחק שהוא קו שמאל שהוא סוד בינה וגבורה דקדושה ויוצא ממנו פסולת שהוא עשו שהוא קו שמאל גבורה נפולה. לעומת כך יש דין של עשו שהוא שמאל מדין שהוא אח של יעקב, בסוד 'והנה עשו אחיו בא מצידו', והנה יעקב הוא קו האמצעי, מדין הדעת, לפ"ז עשו הוא השמאל שבדעת שבא מצידו.

לעומת הערב רב הם בסוד החסדים שבדעת שבאים מימין, ולכן יש בהם תיקון מסוים של תערובת, והיינו כי 'ערב רב' יש בהם אותיות רע-ער-עב.

ביחס הזה מתבאר בהירות מסויימת במציאות הגלות האחרונה, והיינו כי יש בה גם גלות דעשו וגם גלות דישמעאל וגם גלות הערב רב, והיינו כי ערב רב הם בחינת הגלות שבצד ימין, ועשו הוא בחינת גלות שבצד שמאל, והתבאר שיש יחס של שמאל מצד קו יושר ויש יחס של שמאל שהוא השמאל שבדעת, ומצד הדעת קו השמאל הוא מצד שהוא אחיו של יעקב, וקו ימין של הדעת הוא הערב רב, אולם למעלה מהם יש קו ימין שהוא ישמעאל שהוא פסולת של אברהם, ודו"ק.

גם אותן שבשורה פנימית הקרוב אל הז"א אין החיצונים נוגעין ונאחזין בהם כ"כ, אבל בעשו וערב רב שהם רחוקים מן הז"א שבשורה החיצונה שלטו בהם יותר החיצונים, ובשמאל שהוא עשו שלטו יותר מבערב רב להיותו מן השמאל כנ"ל: נמצא שדור המדבר שיותר קרובים אל הז"א יש להם הגנה מימין ומשמאל גם בקוי האלכסון שלהם, לעומת יעקב שהוא קו החיצון אינו מוגן כמותם מפני החיצונים שיונקים מקוי האלכסון שלו.

יתר על כן מבאר הרב שבקו שמאל שולט בו יותר החיצוניים, בבחינת 'שמאל דוחה וימין מקרבת' והיינו שמצד 'אדום' שהוא קו שמאל אזי מתגלה 'שמאל דוחה', לעומת כך מצד הערב רב מתגלה בחינת 'ימין מקרבת', ומחמת כך מכח החסד הוא יכול להתערב עם כולם, הוא סוד הגלות של הערב רב.

והיינו שגלות אדום היא מצד הגבורות וגלות הערב רב הוא מצד החסדים, ב' הבחנות אלו הם סוד מה שהתפלל יעקב אבינו 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו', כלומר מיד עשו היינו כשהוא עשו בגלוי שאזי הוא עשו כפשוטו

והנה להיות כי עיקר הארה היא היוצאת ביושר, לכן עיקר הארה שבשורה ראשונה היא האמצעית הנקרא דור המדבר אך ב' הארות העומדין באלכסון טפלין אליה כי הארתם מועטת: והיינו כי כל הארה שבאה ביושר היא באה בקילוח, משא"כ הארה שבאה בהטיה היא מתמעטת כי אינה מקלחת כמו ביושר, וכדוגמת אדם ההולך ביושר הוא הולך מהר יותר מאדם שהולך באלכסון כי תנועת האלכסון ממעטת את תנועת היושר. וב' האלכסון הם מטה ה' ומטה האלה"ם, ויבואר להלן צד ימין ושמאל דיעקב שהם ערב רב ועשו.

והנה מטות אלו שניהן ניתנו ביד משה, וג"כ נקרא על שמו מטה משה, והוא לסבה הנ"ל כי שניהם יצאו מיסוד אבא אשר שם הוא בחי' משה ע"ה להיותו מתעלם תוך ז"א כנודע שבו ניתן דעת דז"א מצד אבא. וכמו שכל מה שברצון של יסוד אבא לעשות עושה כל פעולותיו ע"י אלו המטות שבחוץ, כן משה ע"ה כל פעולותיו היה ע"י המטות אלו ופשוט הוא: והוא עומק מה שהמטות 'נתנו' ביד משה דהיינו לעשות כרצונו, והיינו שבכוחו להטות את הדבר, והוא ע"י המטות האלו. ולכן משה שהוא סוד הדעת נקרא גם ע"ש ז"א, וגם ע"ש יסוד אבא שהוא הנותן דעת דז"א. והיינו כי הארת משה עצמו היא במישר וצפרה אשתו כמותו והוא קו האמצעי של דור המדבר, אולם הארת המטות הם הארה בהטיה מכח משה שמטה את הדבר כרצונו.

והרי נתבאר ב' אלכסונים שבב' צדדי דור המדבר שבשורה א' הסמוכה אל הז"א, ואמנם ב' האלכסונים שבב' צדדי יעקב עצמו אשר בשורה החיצונה הם ערב רב מצד ימין ולפי שנשמתן באה משם שהוא צד ימין לכן נתגירו ז"ש כי ערב רב הם ניצוצין של משה בסוד לך רד כי שחת עמך והבן זה אשר ע"כ טרח בעבורם כ"כ ומת במדבר בעבורם כי רצה לתקנם כנזכר במ"א: וכמובא להלן 'ערב רב' גימ' 'דעת', ולהלן נבאר את ענין הערב רב.

ואמנם ההארה שמשמאל יעקב הוא בחי' עשו אחיו, ולהיותו עשו משמאל לא נתגיר, וכבר בארנו כי עיקר ההארה היא באמצעי שהוא יעקב אך ב' צדדי הארתן מועטת, גם האורות של צד שמאל מועטין מהימין שע"כ נתגירו הערב רב, ועשו לא נתגיר: התבאר לעיל, שיש ב' בחינות של ימין ושמאל, יש ימין ושמאל בסוד קוים שהם קוים נפרדים כל אחד לעצמו, והם האבות אברהם ויצחק, ויש ימין ושמאל מדין הדעת שנוטה ממנו ב' קוים שהם החסדים

בבחינת 'מים המרים'. גם בלעם ה' מבחי' קליפה הנאחזת בדעת הזה וכמ"ש ויודע דעת עליון ממש ולכן היה מקטרג בהם בדור המדבר לפי כי בו היה דבוק: כנודע שבניו של בלעם היו ראשי הערב רב, משורש מלך הדעת שנשבר ראשון שנקרא בלע בן בעור', נמצא שבלעם שהוא יודע דעת עליון הוא דעת דצד ימין הנפול, וזה לעומת זה עשה אלה"ם והיינו יעקב שהוא קו הדעת, ולכן בלעם אמר 'מה טובו אהליך יעקב'.

אולם כאמור בלע בן בעור הוא ממלכי אדום שהם בחינת גבורות, והיינו כי מתגלה בו ב' קוין הנפולים דימין ודשמאל, וזו עומק קליפת בלעם, דעת דימין ושמאל, שורש הערב רב.

ואח"כ נפרד מהם ולכן היה שונא אותם מחמת קנאה: כנודע שיש קנאה מיסוד אש ויש קנאה מיסוד המים, ובבלעם התגלה ב' בחינות קנאה, והיינו שהוא מכח דעת דקלקול, שהמערב קו ימין וקו שמאל דקלקול.

גם תבין ענין עשו שכ"כ טרח יצחק אבינו לקרבו תחת השכינה ולברכו כמ"ש ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו לפי שיצחק הוא צד שמאל שהוא גבורה, גם עשו הוא מצד שמאל של יעקב, והיה נמשך מתוך יסוד עליון דאבא: הוזכר לעיל שיש דין עשו מדין קו שמאל שבו, ויש בעשו בחינת ערב רב שהוא קו ימין, והיינו שיש דין עשו מצד היותו בנו של יצחק שהוא קו שמאל-גבורה, ויש דין עשו מצד שהוא אחיו של יעקב בחינת קו ימין, כלומר קו אמצע שהוא תפארת הוא באמצע שנוטה לצד ימין. והשתא מבאר הרב את בחינת עשו מדין קו שמאל, מחד מדין היותו הבן של יצחק, שלכן יצחק טרח לברכו, והיינו 'כי ציד בפיו', כלומר עשו מצד עצמו הוא קו שמאל בבחינת 'צד'-ציד', עשו הוא צד שמאל מדין שהוא בן של יצחק שהוא ג"כ קו שמאל דקדושה ויש בו פסולת שהוא עשו, וגם מדין שהוא אחיו של יעקב שהוא בצד שמאל של יעקב.

גם תראה כי עשו נאחז ביסוד אבא מבחי' אחוריים שלו שהם יו"ד ה"י כו' שהם גימטריא קפ"ד ועם י' אותיות גמטריא צד"ק ורוצה להתאחז ביעקב שהארתו מרובה כנ"ל, ורוצה להתקרב אליו, ואז בהתקרב אליו ובהתחבר צד"ק עם יעקב נעשה עש"ו שהם שוין בגימטריא ועיין במ"ש לעיל בשמו של יעקב שהוא גימטריא ב' שמות אלקים עם י' אותיות שבהם: עשו שהוא איש שעיר שבשורשו הוא מדרגת השערות שהם בסוד אור חוזר, וכל אור חוזר הוא במדרגת אחוריים, כי האור 'חוזר לאחוריו', נמצא שיעקב הוא מדרגת פנים ועשו יסודו מדרגת אחוריים.

נבאר ענין שייכות צד"ק לעשו, כנודע שהמלכות נקראת צד"ק או צדק"ה, והיינו כי היסוד נקרא 'צדיק' והמלכות

שאזי 'עשו שונא ליעקב', אולם כאשר הוא מתנהג כ'אחיו' בבחינת אחווה ואחדות בבחינת חסד אזי הוא בחינת גלות הערב רב שמתנהג כאח אולם הוא רע. והיינו שיעקב התפלל לה' על ב' בחינות אלו שהם קו שמאל שהוא עשו, וקו ימין דפרטות דעשו, ובעומק עשו ראש לכל האומות, וערב רב זהו כללות האומות, ולכן עשו עומד יחד בקו אחד עם הערב רב, כי עשו כנ"ל ראש לכל האומות, וערב רב, כללות האומות, ולכן גורם שיש באדום חסד, קו ימין.

ובזה מתבאר שסכנת הערב רב יתירה מסכנת אדום, ואע"פ שערב רב הוא קו ימין שהוא חסד ואדום הוא קו שמאל שהוא גבורה, מ"מ בשמאל מתגלה 'שמאל דוחה' והוא הצלה מהסכנה, לעומת כך 'ימין מקרבת' דערב רב הוא מקרבת מדין תערובת דקלקול, ונמצא מסוכנת יותר משמאל דוחה.

לפי זה מתבאר שמה שבדרא בתראה יש התקרבות מסוימת מצד אדום, היינו מצד הערב רב שבאדום, מצד קו ימין דפרטות דקו שמאל, בחינת 'ימין מקרבת', ואמנם היינו משום שמאיר ישמעאל באדום, אך בדקות לפי המתבאר השתא היינו מדין הערב רב שבאדום, קו ימין דשמאל, והבן. וכן כח הכללות של עשו נכלל עד הערב רב, כנ"ל.

בדקי דקות לפי דברי הזוהר הקדוש הנ"ל, שצד ימין הוא דרום וצד שמאל הוא צפון, ולפ"ז הדרום היה צריך להיות קר מדין יסוד המים שהוא ימין-חסד, והצפון היה צריך להיות חם מדין יסוד האש שהוא שמאל-גבורה, ומה שהמציאות הפוכה היינו מדין ההחלפות, נמצא שמה שנעשה בדורינו התקרבות של אדום ושנאה יותר מצד ישמעאל הוא מדין ההחלפות, והיינו מדין הדעת שבה כח ההחלפה, מכח הדעת דקלקול דערב רב גימט' דעת.

ובזה תבין ענין ערב רב שטרח משה לגיירם כי היו ניצוציו, וכמ"ש לך רד כי שחת עמך, וכמ"ש לך כי דור המדבר היו מבחי' הדעת דמצד אבא שבז"א הנקרא דעת עליון, גם הערב רב [רב] נמשכים משם כנזכר, לכן גם ערב רב גימטריא דעת: סוגית הערב רב היא סוגיא ארוכה, והרב מדגיש ששורש הערב רב הוא מקו החסד הנפול, בבחינת 'חסד לאומים חטאת', דכל מה שנותנים הוא בשביל ליצור 'תערובת', תערובת דקלקול, והוא עומק הגלות בדור דידן, שכביכול 'נותנים'. יתר על כן מתגלה בהם 'שמאל דוחה', ובה מתברר בבהירות יתר שכל נתינתם הוא למטרת התערובת. ונהי שבהשקפה החיצונית היחס להם בבחינת 'להציל מן הארי ומן הדוב ומן הברדלס', אך בתפיסה פנימית זו נתינה בסוד דעת דקלקול כדי ליצור תערובת דקלקול, כי החסד שלהם אינו בבחינת 'מים טהורים' אלא

נקודת קלקולו שהוא מדרגת הקץ שלו. והנה מאידך הרי יעקב קנה את הבכורה מעשו ונכנס למקומו של עשו, מצד כך במילה צד"ק יש בה אותיות 'דק', והוא רומז לקו דק אחד שנכנס לתוך החלל, נמצא שכל 'דקות' שנמצאת בבריאה היא דרך הקו הדק.

ובכללות העולם העליון הוא דק יותר והעולם תחתון יש בו עביות יותר, נמצא שהעומק שיעקב עומד במקומו של עשו הוא גילוי ה'דק' שבו, והיינו כי יעקב הוא במדרגת קו אמצע, והוא שורש התיקון של מקום הצד"ק שנעשה ע"י יעקב אבינו.

והיינו דעשו עצמו מקומו הוא בשמאל, וכאשר יעקב עומד לקבל את הברכות מיצחק אביו הוא עומד במקום השמאל של עשו, אולם אזי הוא מגלה את מקום האמצע גם במקום השמאל, וזהו כח ההכנעה וההמתקה של כחו של עשו שנעשה ע"י יעקב, והיינו במקום שעשו עצמו יתגייר יעקב תופס מקומו שלו.

נחזור לענין הערב רב, הנה התבאר בדברי הרב שיש בחינת גירות אצל הערב רב, ולכן טרח משה לגיירם, ואמנם הם בבחינת גרים גרורים ואינה גירות גמורה, לעומת כך עשו עצמו אין בו בחינת גירות ואדרבה עשו נקרא 'ישראל מומר', והיינו כי אזי לא היה בחינת 'ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא', ולכן יצא עשו מכלל ישראל ונקרא ישראל מומר, כלומר שורשו ישראל אך הוא מומר.

מומר עניינו בחינת 'תמורה' שהוא באיסור דלא ימיר, היינו שעשו הוא המרת קו האמצע, והיינו כי ביסודו עשו הוא קו האמצע, וביחס הזה הוא ישראל, אך כאשר הוא נעשה מומר, הוא 'ממיר' את קו האמצע בקו שמאל, ותיקונו נעשה ע"י יעקב, ע"י שיעקב עומד במקום קו האמצע ומגלה קו אמצע בשמאל, והיינו שיעקב מגלה את הישראל שיש בשורשו של עשו, ואזי מתגלה 'ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קודש', כלומר יעקב מגלה את המומר דקודש, והבן.

נקראת 'צדקה'. עשו נקרא כך מלשון 'עשוי' כלומר הוא עשוי וגמור, הוא אותו שורש של לשון עולם ה'עשיה', כלומר הוא אינו נצרך עשיה לתקנו, ואינו מצד מעלתו אלא הוא כפי ששור בן יומו נקרא שור הכי נמי הוא כבר עשוי וגמור, והיינו מצד שהוא כ"כ שפל שאין לו להיכן לעלות לכן הוא נקרא שהוא עשוי וגמור, ובקלקול הנוסף הוא בסוד 'אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאם ה'.

וכאשר עשו בא להצטרף ליעקב, היינו שהוא בא לקחת את חלקו של יעקב, והיינו כי יעקב הוא בכור בטיפה ועשו הוא בכור בלידה, ואזי צד"ק ויעקב עולים בגימט' עשו, אך שורשו שלו הוא במלכות לכשעצמה שהיא בחינת צד"ק לבד. כלומר הוא בא לקחת חלקו של יעקב שהוא בחינת 'עקב' שביעקב, שהוא המדרגה התחתונה של יעקב שהיא כבר עשויה וגמורה, ואינו בא לקחת את החלק של סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכו', שמלאכים עולים ויורדים בו כלומר בחינת עליה וירידה וחוזר חלילה בחינת תיקון.

גם נתבאר בפסוק כי שרית עם אלקים ועם אנשים וגו', ומן ב' שמות אלה"ם אלו היה רוצה עשו להתאחז בהן להיותן בחי' דינין, וז"ס פסוק אך יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו, וכבר נת"ל ענין ב' יציאות אלו שיש ביעקב. ועם זה יובן תשלום הפסוק כי כוונתו לספר כי אחר שיצא יעקב ב' יציאות ונעשה יעקב יעקב עד מחוץ לז"א בשורה החיצונה אז שם עשו בא מצידו ג"כ, ועומד בצד השמאלי של יעקב ועי"ז נעשו שניהם אחים ממש תאומים זה עם זה: נמצא שמדרגת עשו הוא שהוא עומד בצידו השמאלי של יעקב, והיינו משורש אחוריים שהוא גימט' צד"ק, והוא ג"כ מצד המילה צד"ק שיש בה אותיות 'צד', והיינו שעשו הוא צד קלקול שהוא מצד שמאל של יעקב, והוא מה שנתבאר ג"כ שאחוריים נקראים 'צד' ביחס לפנים, והיינו שעשו מצטרף ליעקב במדרגה התחתונה שלו שהיא עקב.

דקות נוספת במדרגת 'צדק', הם אותיות 'קץ', והיינו שמצד שהוא בנו של יצחק הם אותיות חי-קץ, ומאידך היינו מצד שהוא עשוי וגמור דהיינו שהוא בבחינת קיצו של הדבר, כלומר דבר שהגיע לשלימותו זהו קיצו, והיינו מצד הנפול של עשו הוא מה שאמר 'הנה אנכי הולך למות', כי עשו אינו אלא בתפיסה שהוא הקץ של הדבר, והוא עומק של

^א מצד שורש הקדושה מה שעשו הוא עשוי היינו שהוא שייך לעולם שקדם למציאות קומתן של ישראל, והיינו עולם התוהו, והעולם השתא הוא עולם התיקון שיש צורך להשלים את הברורים עד ביאת גואל, ביחס הזה עולם התוהו הוא היה נגמר, והוא שורש עשו שהוא נולד עם שערות, כלומר לא רק בגוף הגשמי אלא גם בשורש הרוחני כי הוא שייך לעולם העשוי, לעולם שהיה נגמר, והיינו דאמנם עולם התוהו הוא בחינת קלקול, אך בערך לעולם התוהו עצמו השלב הזה הושלם, ועולם התיקון הוא השלב הבא, וכדוגמת פירות בוסר שאינם עתידיים להתבשל אלא נשארים בוסר, כלומר הם נגמרו בשלב זה ואינם עתידיים לגדול, משא"כ פירות בוסר שעתידין לגדול עדיין לא הושלם תיקונם, והבן.

כמובאר במקומו, עולם התוהו הם אורות המרובים ביחס לכלים, ומצד ההבחנה הזו הם אורות בלי כלים והוא מה שגרם לשבירת הכלים, והיינו כי עשו מצד שורשו היה לו אורות מרובים אך לא היה כלים כדי שיוכלו להכיל את מציאות האורות. והוא ענין שנקבר ראשו של עשו ולא גופו, כי ראשו הוא בחינת האורות, וגופו הם הכלים, וכיון שהיה בו רק אורות בלי כלים לכן רק ראשו נקבר במערת המכפלה.

אין תפיסה והגדרה במידותיו של הבורא

על התורה

הגדרה נוספת שנאמרה צאור אין סוף, היא הגדרת השלילה. מחמת כך שלא שייך לומר צאור אין סוף כלל שום דבר, לכן הוא נקרא אור אין סוף, כי אין לו גבול ומידה וסוף שנוכל על פי זה לתת ולומר צו גדר מסויים.

וידוע לשונו של ה'פתח אליהו' (תיקוני זוהר יז): 'אנת חכים ולא חכמה ידיעא, אנת הוא מצין ולא מצינה ידיעא...'. כי כל חכמתו יתברך וכל מידותיו לא שייכים להיאמר בדרך חיוז, היות והוא אור אין סוף, רק אפשר לומר שחכמתו אינה חכמה המושגת לנו וצינתו אינה צינה המושגת לנו וכו'.

ולפיכך, לעולם האדם לא יכול לומר, איה רחמיו, איה חסדיו, איה מידת דינו וכו', כי הוא אין סוף וכל הדברים האלו הם בתפיסת נצרא, אבל הוא חכם ולא חכמה ידיעה וכו', ולכן לעולם לא שייך להצין את הנהגתו.

על העבודה

כאשר האדם חי את התפיסה הפנימית והוא מכיר את אורו יתברך ותופס אותו כמציאות כזאת באופן שאין לו סוף, דהיינו שלא שייך להיאמר בו שום הגדרה, ממילא הוא גם מבין שאי אפשר להבין את דרכי הנהגתו בבריאה, שהרי כיון שאי אפשר לתפוס בו כלל כל הגדרה, לא שייך לבוא ולדון כיצד הוא מנהיג בדרכיו את הבריאה, כי דרכיו גם הם בלתי נתפסים וידועים.

ובזה יבוא על נכון יישוב טוב לכל בר-דעת, כיצד יתכן שלא תמיד רואים את רחמיו וחסדיו, והלא נאמר ו'רחמיו על כל מעשיו'. וכן שאר השאלות הנראות קשות במהלכי הבריאה על הנהגתו יתברך, מה שכביכול נראה סתירה למידותיו כאשר לא ניכרים מידותיו בבריאה, בבחינת 'איה נוראותיו ואיה גבורותיו'.

והוא הנקרא אור אין סוף

ואכן אפשר ליישב ולומר, כי ההנהגה בלי ידועה ומובנת, אולם היא נעשית באופן של סיבוב בצורה נסתרת להביא הכל לטוב וכו', וכמו שהאריך בזה הרמח"ל רבות.

אולם בעומק ישנו יישוב אחר ברור ומובן המתקבל על לב האדם, והוא כאשר קולטים ותופסים במעמקי הנפש, כי אין כלל השגה במידותיו של הבורא יתברך, משום שכל אשר יאמר בו אינו אלא דרך שלילה. ואזי ממילא בטלים ומבוטלים כל הקושיות, לא שרירין ולא קיימין. כי על אף שידוע כי הוא יתברך רחמן, אולם אין רחמיו כרחמינו ואין לנו כלל השגה בהם, כי לא חכמתו ולא הבנתו ולא חסדיו ולא גבורותיו וכן כל מידותיו, ידועים ומושגים לנו, ואין האדם יודע כיצד הוא יתברך מרחם וכיצד נוטה חסד וכו'. ואזי ממילא כל השאלות בטלות, כי על אף שהוא יתברך רחמן מכל מקום אין לנו השגה ברחמיו מהם.

אולם מכל מקום הא מיהת כן יש לנו השגה כיצד רחמנותו פעמים מתלבשת ברחמנות המושגת לנו. אלא שכאשר אין רואים את רחמנותו, עלינו לדעת שברור שהוא רחמן רק יתכן וכעת הוא נוהג ברחמנות שאינה מושגת לנו כלל.

שיעור שבועי ירושלים

בלבביפדיה

עבודת ה'

יום ה' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

לפרטים

052.763.8588

שיעור עץ חיים 21:05

שיעור שבועי חולון

בלבביפדיה

מחשבה

יום ד' 20:30

משפ' אליאס

רח' קדמן 4

לפרטים

050.418.0306

